

Насилие над деца

Период 2009 г.

Международен нормативен акт в областта на закрилата на детето е ратифицираната през 1991 г. от България Конвенция за правата на детето. В чл. 19 на Конвенцията се гарантира правото на детето на защита от всички форми на насилие.

Съгласно Правилника за прилагане на Закона за закрила на детето (приет на 25.07.2003 г.), “насилие над дете е всеки акт на физическо, психическо или сексуално насилие, пренебрегване, търговска или друга експлоатация, водеща до действителна или вероятна вреда върху здравето, живота, развитието и достойнството на детето, което може да се осъществява в семейна, училищна или социална среда”.

От създаването на Държавна агенция за закрила на детето през 2001 г. се събира информация за броя и профила на децата, преживели насилие, което позволява да се следят процесите в тяхното развитие, да се очертаят тенденции и съответно да се предприемат адекватни мерки за превенция на насилието и закрила на децата.

Като основен инструмент за набиране на информация е използвана специално разработена информационна карта, която се попълва от всички отдели, които осъществяват дейностите по закрила на детето на общинско ниво. Въпросите в картата включват основни показатели по случаите на насилие над деца, по които работят социалните работници през отчетния период:

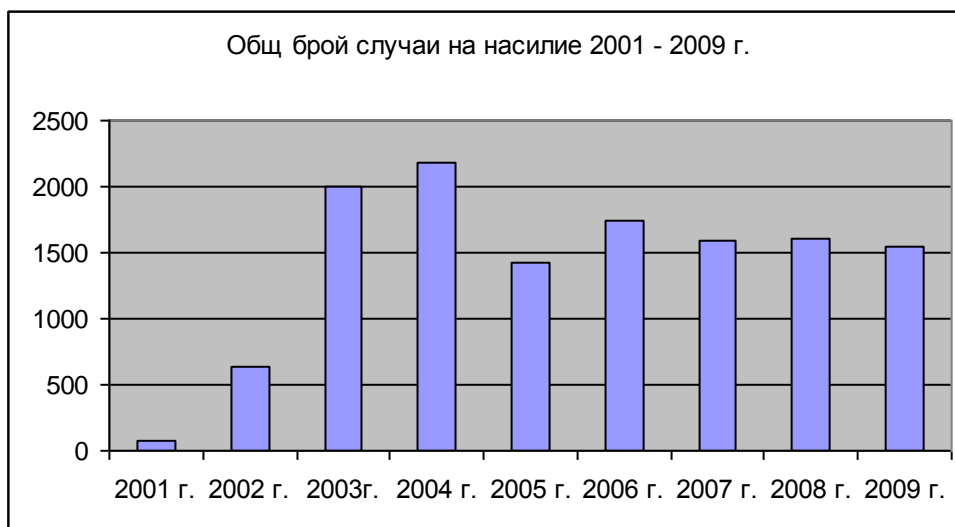
- брой случаи на насилие над деца;
- вид на насилието;
- място на извършване на насилието;
- възраст и семеен статус на децата, жертва на насилие;
- профил на подателя на сигнала;
- профил на извършителя на насилието;
- предприети мерки.

1. ОБЩ БРОЙ СЛУЧАИ НА НАСИЛИЕ

От гледна точка на социалната работа, “случай” се отваря за всяко дете, за което се установи, че има нужда от закрила. Това става след обстойно проучване и оценка на подадения сигнал. Социалната практика у нас показва, че в края на 2009 г. около три от всеки пет подадени сигнала стават „случай”, по които социалните работници работят.

През 2009 г. подадените *сигнали за насилие над дете са 1828*, от които **1203 са станали случаи и са предприети мерки** от отделите за закрила на детето. Общият брой случаи (стари – от изминалата година и нови- за 2009г.) на деца, жертва на насилие, по които са работили социалните работници от отделите за закрила на детето в страната, е **1539**.

Разпределението на броя на случаите на насилие над деца по години е представено на Фиг. 1:

Фиг. 1

През 2001 г. се създават Държавна агенция за закрила на детето и Отделите за закрила на детето към Агенцията за социално подпомагане и се поставя началото на структурирана система за закрила на детето. През същата година социалните работници са работили по 75 случая на насилие над дете.

Забележимото покачване на общия брой регистрирани случаи до 2004 г. може да се обясни с утвърждаването и популяризирането на системата за закрила на детето в България, както и с укрепване на доверието и капацитета на отделите за закрила на детето.

С влизането в сила на Правилника за прилагане на Закона за закрила на детето през юли 2003 г. **пренебрегването се дефинира като вид насилие, при което родителите, попечителят или лицето, което полага грижи за детето не успява да осигури развитието му в “една от следните области: здраве, образование, емоционално развитие, изхранване, осигуряване на дом и безопасност, когато е в състояние да го направи”.**

В резултат на проведените обучения и натрупания практически опит социалните работници професионално разграничават отделните инциденти от случаите на насилие, когато детето има нужда от закрила и развиват капацитет да работят с децата и техните семейства. Този факт обяснява намаляването на случаите на насилие над деца след 2004 година.

2. РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА СЛУЧАИТЕ ПО ОБЛАСТИ

В регионален план през 2009 г. най-много са регистрираните случаи на насилие, по които са работили в отделите за закрила на детето на територията на Столична община – 295 случая, т.е. близо 18,4% от всички случаи на насилие за периода се отнасят за децата, живеещи в столицата. На следващо място по брой регистрирани случаи се нареждат област Плевен – 152 деца за 2009 г., област Пазарджик – 144 деца, област Варна – 126 деца.

Поради неравномерното разпределение на населението в страната по брой и възрастова структура, при анализа на проблема е необходимо да се вземе

предвид и детското население по области. Разпределение на случаите на насилие по области спрямо детското население е представено в Табл. 1:

№	Област	Общ брой случаи на насилие	Детско население	Отн. дял на случаите на насилие спрямо детското население	на 1000
1	Благоевград	26	62 462	0,041	0,41
2	Бургас	32	81 216	0,039	0,39
3	Варна	126	87 507	0,14	1,4
4	Велико Търново	21	43 274	0,048	0,48
5	Видин	30	17 485	0,17	1,7
6	Враца	37	36 040	0,10	1,0
7	Габрово	52	19 948	0,26	2,6
8	Добрич	18	36 765	0,048	0,48
9	Кърджали	19	30 514	0,06	0,6
10	Кюстендил	37	23 101	0,16	1,6
11	Ловеч	21	26 986	0,077	0,77
12	Монтана	35	27 277	0,12	1,2
13	Пазарджик	144	56 662	0,25	2,5
14	Перник	62	20 311	0,30	3,0
15	Плевен	152	51 200	0,29	2,9
16	Пловдив	42	121 747	0,03	0,3
17	Разград	51	26 266	0,19	1,9
18	Русе	10	40 433	0,02	0,2
19	Силистра	43	23 229	0,18	1,8
20	Сливен	40	46 372	0,086	0,86
21	Смолян	16	20 387	0,078	0,78
22	София - област	40	44 420	0,09	0,9
23	Стара Загора	45	63 611	0,07	0,7
24	Търговище	19	25 967	0,07	0,7
25	Хасково	33	45 249	0,07	0,7
26	Шумен	61	37 560	0,16	1,6
27	Ямбол	32	25 318	0,12	1,2
28	София град	295	205 709	0,14	1,4
		1539			

Табл. 1

При сравнение на случаите на насилие спрямо детското население в областта, най-голям е броят на деца, жертва на насилие в област Перник. На 1000 деца от областта за 3,0 от тях е отворен случай поради установено насилие. На следващо място се нарежда област Плевен, където 2,9 деца на 1000 са преживели насилие през 2009 г. За сравнение в София на 1000 деца 1,4 са пострадали от насилие. Най-малко са децата от тази рискова група в област Русе (едва 0,2 на 1000).

3. РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА СЛУЧАИТЕ СПОРЕД ВИДА НА НАСИЛИЕТО

Съгласно дефинициите, дадени в Правилника за прилагане на Закона за закрила на детето:

1. "Физическо насилие" е причиняване на телесна повреда, включително причиняване на болка или страдание без разстройство на здравето.

2. "Психическо насилие" са всички действия, които могат да имат вредно въздействие върху психичното здраве и развитие на детето, като подценяване, подигравателно отношение, заплаха, дискриминация, отхвърляне или други форми на отрицателно отношение, както и неспособността на родителя, настойника и попечителя или на лицето, което полага грижи за детето, да осигури подходяща подкрепяща среда.

3. "Сексуално насилие" е използването на дете за сексуално задоволяване.

4. "Пренебрегване" е неуспехът на родителя, настойника и попечителя или на лицето, което полага грижи за детето, да осигури развитието на детето в една от следните области: здраве, образование, емоционално развитие, изхранване, осигуряване на дом и безопасност, когато е в състояние да го направи.

	2003 г.		2004г.		2005г.		2006 г.		2007 г.		2008 г.		2009 г.	
Общ брой случаи	1995		2181		1429		1742		1593		1602		1539	
	Брой случаи	%	Брой случаи	%	Брой случаи	%	Брой случаи	%	Брой случаи	%	Брой случаи	%	Брой случаи	%
Психическо	393	20	628	29	257	18	288	17	298	18,7	254	16	287	18,6
Физическо	505	25	525	24	486	34	587	34	568	35,7	490	30	477	31
Сексуално	108	5	149	7	100	7	147	8	145	9,1	190	12	176	11,4
Пренебрегване	989	50	879	40	586	41	720	41	582	36,5	668	42	599	38,9
Сума	1995		2181		1429		1742		1593		1602		1539	